

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА
імені О.М. БЕКЕТОВА

Кафедра Економіки підприємств міського господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Директор ЦПО та ЗН
(підпис) (Ачкасов А.Є.)
“10” 2014 року
М.П.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВНУТРІШНІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМСТВА

галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво

напрямок підготовки 6.030504 – Економіка підприємства

Центр післядипломної освіти та заочного навчання

2014 – 2015 НАВЧАЛЬНИЙ РІК

Робоча програма дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства»
для студентів за напрямом підготовки 6.030504 – Економіка підприємства.

Розробники: к.е.н. Жовтяк Ганна Анатоліївна

(підпис)

Робочу програму схвалено **на засіданні випускової** кафедри економіки
підприємств міського господарства

Протокол від “27” вересня 2014 року № 3

Завідувач випускової кафедри (підпис) (Ачкасов А. Є.)

Програма відповідає формі Робочої програми навчальної дисципліни, що
затверджена Наказом по ХНУМГ ім. О.М. Бекетова від 24 лютого 2014 р. №46-01.

Методист НМВ (підпис) (Чиніченко І.І.) “ 10 ” 12 2014 р.
(ПІБ)

© ХНУМГ ім. О.М. Бекетова , 2014 рік

© Жовтяк Ганна Анатоліївна, 2014 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників ↓↓↓	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>4</u>	за вибором студента	Рік (роки) підготовки	
		-	4-й
		Семестр(и)	
		-	8-й
Загальна кількість годин – 144	Галузь знань 0305 – Економіка і підприємництво Напрямок підготовки 6.030504 – Економіка підприємства	Лекції*:	
- год.		8 год.	
Модулів – 1		Практичні, семінарські*:	
		... год.	8 год.
Змістових модулів (ЗМ) – 4		Лабораторні*:	
		- год.	- год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – ... самостійної роботи студента – ...	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр	Самостійна робота*:	
		- год.	128 год.
		Індивідуальні завдання:	
		- год.	27 год.
		Вид контролю:	
		-	залік
Індивідуальне (науково-дослідне) завдання (ІЗ) Розрахунково-графічне завдання: «Управління запасами»			

Примітка:

* вказуються години відведені по дисципліні в цілому на дану навчальну роботу.

Питома вага кількості аудиторних годин в загальному обсязі дисципліни становить:

для заочної форми навчання – 11,1 %.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – надання знань про закономірності функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства.

Завдання – вивчення побудови та форм функціонування внутрішнього економічного механізму, його нормативної бази, планування, контролю й оцінювання діяльності підрозділів, матеріального стимулювання колективів, методики діагностики та оптимізації роботи операційної системи підприємства.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- структуру та форми внутрішнього економічного механізму;
- способи формування цін;
- методи планування, контролю, оцінювання діяльності підрозділів, а також матеріального (економічного) стимулювання їх колективів;
- методику діагностики та оптимізації роботи операційної системи підприємства.

вміти:

- обґрунтувати форми внутрішнього економічного управління;
- обчислювати планові показники діяльності підрозділів;
- оцінювати рівень виконання планових показників;
- опрацьовувати системи стимулювання ефективної діяльності та розвитку.

мати компетентності:

- здатність конкретизувати певні аспекти стратегії підприємства у відповідних показниках довгострокових планів, проводити їх ресурсне обґрунтування;
- здатність розраховувати показники планів діяльності підприємства та його підрозділів;
- здатність виявляти та встановлювати можливості оптимізації матеріальних потоків підприємства;
- здатність обґрунтовувати форми організації виробництва і праці.

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. ВНУТРІШНІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМСТВА

Змістовий модуль 1. Передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму.

Тема 1. Загальні основи теорії господарського механізму.

Поняття і зміст господарського механізму. Господарювання: сутність та зміст. Рівні вивчення господарського механізму. Структура господарського механізму.

Тема 2. Політекономічні аспекти функціонування господарського механізму.

Сутнісно-змістова характеристика господарського механізму як способу функціонування економічних відносин. Взаємозв'язок економічних законів і господарського механізму. Господарський механізм як система організаційно-

економічних форм. Економічна основа функціонування і вдосконалення господарського механізму.

Тема 3. Еволюція розвитку господарського механізму.

Основні етапи розвитку господарського механізму. Комерційний розрахунок. Внутрішньофірмове підприємництво.

Тема 4. Структура і форми функціонування внутрішнього економічного механізму.

Структура внутрішнього економічного механізму. Передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму підприємства. Форми суспільної організації виробництва.

Тема 5. Внутрішні ціни та методи їх формування.

Сутність і види цін. Методи ціноутворення. Внутрішні ціни підприємств.

Змістовий модуль 2. Планування діяльності підрозділів підприємства.

Тема 6. Система і порядок планування.

Сутність планування діяльності підприємства. Методи внутрішнього планування. Нормативна база планування.

Тема 7. Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування.

Механізм розроблення виробничої програми підрозділів. Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю. Забезпечення виробничої програми трудовими ресурсами.

Змістовий модуль 3. Контроль, оцінка й стимулювання діяльності.

Тема 8. Механізм контролю та стимулювання діяльності підприємства.

Сутність контролю як функції управління. Форми та джерела стимулювання. Стимулювання через участь у прибутку.

Тема 9. Матеріальна відповідальність за результати роботи.

Форми і зміст матеріальної відповідальності. Методи обчислення збитків і економічних санкцій. Особливості внутрішньовиробничої матеріальної відповідальності.

Змістовий модуль 4. Методичні основи аналізу й оптимізації операційної системи підприємства.

Тема 10. Аналіз системи «витрати–випуск–прибуток».

Сутність і передумови аналізу системи «витрати–випуск–прибуток». Аналіз рівноваги та безпеки операційної діяльності. Залежність прибутку від операційної активності та структури витрат.

Тема 11. Регулювання та оцінка виробничих запасів.

Оптимізація запасів та інтервалів поставки матеріалів. Оцінка руху виробничих запасів та її вплив на собівартість продукції.

Тема 12. Адаптація операційної системи до змін її навантаження.

Актуальність, параметри і форми адаптації устаткування до заданого обсягу роботи. Критерій та механізм адаптації. Вибір форми придбання устаткування за критерієм витрат.

Тема 13. Внутрішня економічна діагностика.

Економічна діагностика як процес оцінки економічного стану виробничої системи. Діагностика техніко-технологічної бази виробництва. Діагностика організаційного рівня виробництва. Діагностика внутрішнього економічного механізму підприємства.

Тема 14. Сучасний стан та перспективи розвитку внутрішнього економічного механізму на вітчизняних підприємствах.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістові модулі та теми	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		лек	лаб	пр/сем	срс		лек	лаб	пр/сем	срс
МОДУЛЬ 1. ВНУТРІШНІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПІДПРИЄМСТВА (семестр 8)										
Змістовий модуль 1. Передумови та форми функціонування внутрішнього економічного механізму.										
Тема 1.						7				7
Тема 2.						8				8
Тема 3.						8	1			7
Тема 4.						8	1			7
Тема 5.						7				7
Разом за ЗМ 1						38	2			36
Змістовий модуль 2. Планування діяльності підрозділів підприємства.										
Тема 6.						10	1		2	7
Тема 7.						10	1		2	7
Разом за ЗМ 2						20	2		4	14
Змістовий модуль 3. Контроль, оцінка й стимулювання діяльності.										
Тема 8.						8	1			7
Тема 9.						8	1			7
Разом за ЗМ 3						16	2			14
Змістовий модуль 4. Методичні основи аналізу й оптимізації операційної системи підприємства.										
Тема 10.						9			2	7
Тема 11.						8				8
Тема 12.						10			2	8
Тема 13.						8	1			7
Тема 14.						8	1			7
Разом за ЗМ 4						43	2		4	37
Індивідуальне завдання: «Управління запасами»										
Інд. завдання (ІЗ) Розрахунково- графічне завдання.		-	-	-		27	-	-	-	27
Усього годин						144	8		8	128

5. Теми семінарських занять

Не передбачено.

5. Теми практичних занять

Практичне заняття – це форма навчального процесу, спрямованого на детальний аналіз студентами під керівництвом викладача окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок студентів до їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань та розв'язання управлінських ситуацій. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах (для виявлення рівня засвоєння студентами теоретичних положень) та завданнях різної складності (для оцінки вмінь і навичок студентів до практичного використання програмного матеріалу дисципліни).

У перебігу практичного заняття здійснюється: попередній контроль знань, умінь і навичок студентів; постановка загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань з їх обговоренням; розв'язування контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання.

Зміст завдань та рекомендації по їх виконанню містяться в окремому методичному виданні.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Система і порядок планування		2
2	Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування		2
3	Аналіз системи «витрати–випуск–прибуток»		2
4	Адаптація операційної системи до змін її навантаження		2
Разом			8

7. Теми лабораторних занять

Не передбачено.

8. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання виконуються студентом самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Навчальний час, відведений для самостійної роботи студентів заочної форми навчання, визначається навчальним планом і становить 88,9 % (128 годин) від загального обсягу навчального часу на вивчення дисципліни (144 години). У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними і

практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки. СРС включає: опрацювання лекційного матеріалу; опрацювання та вивчення рекомендованої літератури, основних термінів та понять за темами дисципліни; підготовку до практичних занять; поглиблене опрацювання окремих лекційних тем або питань; виконання індивідуального завдання за вивченою темою; написання есе за заданою проблематикою; пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою дисципліни; аналітичний розгляд наукової публікації; контрольну перевірку студентами особистих знань за запитаннями для самодіагностики; підготовку до контрольних робіт та інших форм поточного контролю; підготовку до модульного контролю; систематизацію вивченого матеріалу з метою підготовки до семестрового заліку.

Необхідним елементом успішного засвоєння матеріалу навчальної дисципліни є самостійна робота студентів з вітчизняною та закордонною спеціальною економічною літературою, нормативними актами з питань державного регулювання цін, статистичними матеріалами.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Загальні основи теорії господарського механізму		7
2	Політекономічні аспекти функціонування господарського механізму		8
3	Еволюція розвитку господарського механізму		7
4	Структура і форми функціонування внутрішнього економічного механізму		7
5	Внутрішні ціни та методи їх формування		7
6	Система і порядок планування		7
7	Виробнича програма та її ресурсне обґрунтування		7
8	Механізм контролю та стимулювання діяльності підприємства		7
9	Матеріальна відповідальність за результати роботи		7
10	Аналіз системи «витрати–випуск–прибуток»		7
11	Регулювання та оцінка виробничих запасів		8
12	Адаптація операційної системи до змін її навантаження		8
13	Внутрішня економічна діагностика		7
14	Сучасний стан та перспективи розвитку внутрішнього економічного механізму на вітчизняних підприємствах		7
	Розрахунково-графічне завдання		27
Разом			128

9. Індивідуальні завдання (ІЗ)

Розрахунково-графічне завдання «Управління запасами» – 27 годин.

Індивідуальне завдання (ІЗ) є видом позааудиторної самостійної роботи студента та виконується у процесі вивчення програмного матеріалу навчальної дисципліни і завершується разом зі складанням підсумкового заліку з даної навчальної дисципліни. Виконання ІЗ є одним із важливих засобів підвищення якості підготовки майбутніх фахівців, які здатні застосовувати на практиці теоретичні знання, вміння та навички з даної навчальної дисципліни.

Підготовка ІЗ передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань із дисципліни та застосування їх у процесі розв'язання конкретних економічних ситуацій.

Індивідуальне завдання (ІЗ) виконується самостійно при консультуванні з викладачем протягом вивчення дисципліни у відповідності з графіком навчального процесу.

Розрахунково-графічне завдання складається з титульного аркуша, змісту, повного розкриття однієї теоретичної теми, виконання чотирьох практичних завдань, списку використаної літератури. Тему для виконання теоретичної частини роботи студенти вибирають самостійно (узгодивши з викладачем) із переліку запропонованих тем. Практичні завдання на РГЗ за 10 варіантами. Обсяг теоретичної частини – 10-12 сторінок друкованого тексту.

Підготовка якісного ІЗ є обов'язковою умовою отримання студентом позитивної підсумкової оцінки з навчальної дисципліни.

10. Методи навчання

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. При цьому використовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, практичні, репродуктивні (пояснювально-ілюстративні). Виконання вправ. Конспектування лекцій. Самостійна робота.

11. Методи контролю

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою:

Поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних занять. Поточний контроль з даної навчальної дисципліни проводиться в таких формах:

- активна робота на лекційних заняттях;
- активна участь у виконанні практичних завдань;
- захист індивідуального завдання (РГЗ);
- експрес-опитування;
- проведення поточного тестування.

Підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку, відповідно до графіку навчального процесу.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Залік

Поточна і семестрова атестація та самостійна робота														Сума	
Змістовий модуль 1					Змісто-вий модуль 2		Змісто-вий модуль 3		Змістовий модуль 4						ІЗ (РГЗ)
T1*	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14		
30%					10%		10%		30%					20%	100%
80%															

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС
	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики, диф. заліку	для заліку	
90-100	відмінно	зараховано	A
82-89	добре		B
74-81			C
64-73			D
60-63	задовільно		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	FX
0-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

13. Методичне забезпечення

1. Внутрішній економічний механізм підприємства. Конспект лекцій (для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» і слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства») / Н. В. Шокурова, Г. А. Жовтяк; Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 119 с.
2. Внутрішній економічний механізм підприємства. Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічного завдання (контрольної роботи) (для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.030504 «Економіка підприємства» і слухачів другої вищої освіти спеціальності 7.03050401 «Економіка підприємства») / Харк. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова; уклад.: Г. А. Жовтяк. – Х.: ХНУМГ, 2014. – 22 с.

14. Рекомендована література

Базова

1. Внутрішній економічний механізм підприємства : навч. посіб. для вищ. навч. закл. / В. І. Чорнодон ; Терноп. нац. екон. ун-т. – Тернопіль : Крок, 2010. – 270 с.
2. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посібник / П. В. Круш, С. О. Тульчинська, Р. В. Тульчинський – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 206 с.
3. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посібник / За ред. М. Г. Грещака. – К.: КНЕУ, 2001. – 192 с..
4. Внутрішній економічний механізм підприємства: Навчально-методичний комплекс для студентів заочно-дистанційної форми навчання з напрямку «Економіка та підприємництво» за спеціальністю «Економіка підприємства» за освітньо-кваліфікаційним рівнем бакалавр з економіки та підприємництва / О. О. Гетьман – Дніпропетровськ: ДУЕП, 2005. – 79 с.
5. Економіка підприємства: підручник / За ред. С. Ф. Покропивного, – К.: КНЕУ, 2000.

Допоміжна

1. Внутрішній економічний механізм підприємств : конспект лекцій / І. В. Кошкалда, В. Є. Роганіна, О. М. Литвинова ; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. – Х. : ХНАУ, 2008. – 188 с.
2. Економіка підприємства: підручник/ за ред. Л. Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 2004. – 648 с.
3. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией: учебник. – М.: Русская деловая литература, 1998. – 768 с.
4. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства» (в блок-схемах)/ Г. В. Стадник, Л. Г. Чеканова, І. І. Килимник, В. І. Торкатюк, ред. М. З. Аляб'єв; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2005.
5. Осипов Ю. М. Основы теории хозяйственного механизма. – М.: Изд-во МПУ, 1994. – 368 с.
6. Павлов В. І., Кривов'язюк І. В. Економічний механізм функціонування підприємства. – Луцьк: Надстир'я, 1999. – 120 с.
7. Райзберг Б. А. Курс управления экономикой. – СПб.: Питер, 2003. – 528 с.
8. Собственность и хозяйственный механизм в условиях обновления экономики / под ред. С. В. Мочерного. – Львов: Свит, 1992. – 176 с.
9. Хміль Ф. І. Основи менеджменту: підручник. – К.: Академвидав, 2003. – 608 с.
10. Экономический механизм управления развитием предприятий/ Н. В. Алексеев и др. – Львов: Світ, 1991. – 154 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України: Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Дистанційний курс «Внутрішній економічний механізм підприємства» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальності 6.030504 – Економіка підприємства) / Автор: Г. А. Жовтяк // Режим доступу – <http://cdo.kname.edu.ua/course/view.php?id=754>
3. Міністерство регіонального розвитку, будівництва і житлово-комунального господарства: Офіційний сайт [Електронний ресурс] / Режим доступу : <http://minregion.gov.ua/>
4. Сервер Верховної Ради України : Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>
5. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>

Аркуш актуалізації

Робоча програма навчальної дисципліни «Внутрішній економічний механізм підприємства» за напрямом підготовки 6.030504 – Економіка підприємства.

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрям / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрям / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрям / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрям / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року

на 201.../1... навч. рік переглянута та затверджена "Без змін"

Завідувач кафедри _____
(на якій розроблена робоча програма)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Зав. випускової кафедри _____
(за належністю напрям / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

“ _____ ” _____ 201 _ року

Декан факультету _____
(за належністю напрям / спеціальності)

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

М.П. “ _____ ” _____ 201 _ року